

**Dr. F. Pelin TOKCAN**

**ANONİM ŞİRKETLERDE  
TEK BORÇ İLKESİ**

## İÇİNDEKİLER

|                  |      |
|------------------|------|
| ÖNSÖZ .....      | VII  |
| KISALTMALAR..... | XVII |
| GİRİŞ.....       | 1    |

### BİRİNCİ BÖLÜM TEK BORÇ İLKESİNİN AMACI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE KAPSAM

|                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Tek Borç İlkesinin Ratio Legisi .....                                                                          | 7  |
| 2. Tek Borç İlkesinin Yakından İlişkili Olduğu İlkeler .....                                                      | 14 |
| 2.1.Sınırlı Sorumluluk İlkesi .....                                                                               | 14 |
| 2.2.Payların Serbestçe Devredilebilirliği İlkesi .....                                                            | 25 |
| 2.3.Sermayenin ve Malvarlığının Korunması İlkeleri .....                                                          | 34 |
| 3. TK’da Tek Borç İlkesini Düzenleyen Hükmün Hukuki Niteliği ve<br>Hükme Aykırılığın Yaptırımı .....              | 38 |
| 4. Tek Borç İlkesi ile Maddi-Şekli Esas Sözleşme Hükmü Ayırımının<br>İlgisi.....                                  | 42 |
| 5. Tek Borç İlkesinin Kapsamı .....                                                                               | 51 |
| 5.1.Borçlar / Davranışlar Bakımından .....                                                                        | 52 |
| 5.2.Hukuki İşlemler ve Muhataplar Bakımından.....                                                                 | 64 |
| 6. Tek Borcun (Sermaye Borcunun) Kapsamı ve ‘Tek Borç’ İlkesi<br>Adlandırmasının İsbatinin Değerlendirilmesi..... | 82 |

## İKİNCİ BÖLÜM

### TEK BORÇ (SERMAYE BORCU)

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Kaynak.....                                                               | 89  |
| 1.1.Kuruluş Aşamasında.....                                                  | 89  |
| 1.2.Yeni Pay Çıkarılarak / Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımında..... | 92  |
| 2. Hukuki Nitelik .....                                                      | 101 |
| 3. Konu .....                                                                | 103 |
| 4. İmkânsızlık .....                                                         | 112 |
| 5. İrade Bozuklukları.....                                                   | 118 |
| 6. Tutar(ının Tespiti) .....                                                 | 128 |
| 6.1.İtibari Değer .....                                                      | 129 |
| 6.1.1.Kavram.....                                                            | 129 |
| 6.1.2.İşlev.....                                                             | 130 |
| 6.1.3.İtibari Değersiz Pay.....                                              | 131 |
| 6.2.Çıkarma Primi .....                                                      | 133 |
| 6.2.1.Kavram.....                                                            | 134 |
| 6.2.2.Hukuki Nitelik.....                                                    | 139 |
| 6.2.3.Oluşturma / İhdas .....                                                | 147 |
| 6.2.3.1. Kuruluş Aşamasında .....                                            | 147 |
| 6.2.3.2. Şirketin Faaliyeti Sırasında.....                                   | 149 |
| 6.2.3.2.1. Esas Sermaye Sisteminde.....                                      | 150 |
| 6.2.3.2.2. Kayıtlı Sermaye Sisteminde .....                                  | 153 |
| 6.2.3.2.3. Yönetim Kurulunun Rapor Hazırlama Yükümlülüğü .....               | 155 |
| 6.2.3.2.4. Çıkarma Primli Pay İhraç Etme Gerekliliği/Zorunluluğu.....        | 159 |
| 6.2.3.2.4.1. Doktrin .....                                                   | 160 |
| 6.2.3.2.4.2. Görüşümüz.....                                                  | 164 |
| 6.2.4.İfa Edilmeme.....                                                      | 170 |
| 6.2.4.1. Doktrin .....                                                       | 170 |

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| 6.2.4.2. Görüşümüz .....                                       | 175 |
| 7. İfa.....                                                    | 186 |
| 7.1.Muacceliyet / İfa Zamanı .....                             | 186 |
| 7.2.Bakiye Nakdi Sermaye Borcunun Erken İfası.....             | 194 |
| 7.3.İfa Anı / İfanın Gerçekleşmesi.....                        | 197 |
| 7.4.İfa Yeri.....                                              | 204 |
| 7.5.Nakdi Sermaye Borcunun Takası.....                         | 207 |
| 8. İfa Edilmeme .....                                          | 221 |
| 8.1.Kavram .....                                               | 221 |
| 8.2.Temerrüt .....                                             | 222 |
| 8.2.1. Temerrüdün Koşulları .....                              | 222 |
| 8.2.2. Temerrüdün Sonuçları.....                               | 225 |
| 8.2.2.1. Sermaye Koyma Borcunun İçeriğinin<br>Genişlemesi..... | 226 |
| 8.2.2.2. Şirketin Başvurabileceği Hukuki Yollar .....          | 228 |
| 8.2.2.2.1. İfa Davası ve Cebri İcra .....                      | 228 |
| 8.2.2.2.2. Iskat.....                                          | 230 |
| 8.2.2.2.2.1. Kavram ve Hukuki Nitelik..                        | 230 |
| 8.2.2.2.2.2. Esas ve Usule İlişkin Şartlar                     | 238 |
| 8.2.2.2.2.3. Iskat Kararı ve Iskatın<br>Sonuçları .....        | 247 |
| 8.2.2.2.2.4. Iskatın Geçersizliği.....                         | 256 |
| 8.3.Ayıp ve Zapt .....                                         | 260 |
| 9. Zamanaşımı .....                                            | 263 |
| 10. Sona Erme .....                                            | 271 |

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### TEK BORÇ İLKESİNİN İSTİSNALARI

|                                           |     |
|-------------------------------------------|-----|
| 1. TK'da Öngörülen İstisnalar.....        | 281 |
| 1.1.TK 480/4 - İkincil Yükümlülükler..... | 281 |

|                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.1.1. Kavram .....                                                                   | 281 |
| 1.1.2. Hukuki Nitelik .....                                                           | 284 |
| 1.1.3. Oluşturma / İhdas .....                                                        | 290 |
| 1.1.3.1. Edime İlişkin Koşullar .....                                                 | 291 |
| 1.1.3.2. İhdasa İlişkin Koşullar .....                                                | 299 |
| 1.1.4. İfa ve İfa Edilmeme .....                                                      | 304 |
| 1.1.5. Sona Erme .....                                                                | 306 |
| 1.2. (Sermaye Borcunda ve İkincil Yükümlülüklerde) Esas Sözleşmesel Ceza Koşulu ..... | 309 |
| 1.2.1. Kavram .....                                                                   | 309 |
| 1.2.2. Hukuki Nitelik .....                                                           | 313 |
| 1.2.3. Oluşturma/İhdas .....                                                          | 317 |
| 2. MK'dan Kaynaklanan İstisna(?): MK 2 - Dürüstlük Kuralı .....                       | 318 |
| 2.1. Kavram: Bağlılık Yükümlülüğü ile Ayrılması .....                                 | 318 |
| 2.2. Hukuki Nitelik .....                                                             | 324 |
| 2.3. Kapsam .....                                                                     | 326 |
| 2.4. Borca Aykırılık .....                                                            | 329 |

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### TEK BORÇ İLKESİ İLE İLİŞKİLENDİRİLEN MÜESSESELER HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Pay Sahibinin Bildirim “Yükümlülüğü” (TK 198) .....         | 333 |
| 1.1. Kavram .....                                              | 333 |
| 1.2. Bildirim “Yükümlülüğünün” Koşulları .....                 | 335 |
| 1.3. Bildirim, Tescil ve İlanın Yapılma Usulü ve İçeriği ..... | 340 |
| 1.4. Bildirim, Tescil ve İlanın Yapılmamasının Sonuçları ..... | 343 |
| 1.5. Hukuki Nitelik .....                                      | 346 |
| 1.6. Tek Borç İlkesi Çerçevesinde Değerlendirme .....          | 348 |

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2. Bilanço Zararlarının Kapatılması için Yükümlülük Koyan Kararlar [TK 421/2-(a)] ..... | 349 |
| 3. Haksız Yere ve Kötüniyetle Alınan Kâr Payının İadesi (TK 512) .....                  | 357 |
| 3.1.Kavram .....                                                                        | 357 |
| 3.2.İade Borcunun Koşulları.....                                                        | 363 |
| 3.3.İade Borcunun / Geri Alma Davasının Tarafları.....                                  | 376 |
| 3.4.Zamanaşımı .....                                                                    | 378 |
| 3.5.Tek Borç İlkesi Çerçevesinde Değerlendirme .....                                    | 380 |
| 4. Tahkim Klozu.....                                                                    | 381 |
| 4.1.Kavram .....                                                                        | 381 |
| 4.2.Geçerlilik Problemi.....                                                            | 384 |
| 4.3.Korporatif Etki Problemi.....                                                       | 387 |
| 4.4.Tek Borç İlkesi Çerçevesinde Değerlendirme .....                                    | 390 |
| 5. Payların İtibari Değerlerinin Yükseltilmesi Suretiyle Sermaye Artırımı.....          | 393 |
| 5.1.Kavram .....                                                                        | 393 |
| 5.2.Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımında.....                                           | 397 |
| 5.3.İç Kaynaklardan Sermaye Artırımında .....                                           | 402 |
| 5.4.Tek Borç İlkesi Çerçevesinde Değerlendirme .....                                    | 406 |
| 6. Paylar Üzerinde Öncelik, Önalım, Alım ve Geri Alım Hakları Tanıyan Klotlar.....      | 407 |
| 6.1.Kavram ve Hukuki Nitelik.....                                                       | 407 |
| 6.2.Geçerlilik Problemi ve Tek Borç İlkesi Çerçevesinde Değerlendirme .....             | 415 |
| SONUÇ .....                                                                             | 429 |
| KAYNAKÇA.....                                                                           | 435 |